
מדור טכנולוגיה ואינטרנט

Author(s): נעמי גפן

Source: *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי
כרך, 2011, פברואר, כרך, 20, חוברת, 1 (פברואר 2011), pp. H52-H56

Published by: Israeli Society of Occupational Therapy / העמותה ישראלית לריפוי בעיסוק

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/23470251>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק

מדורים

מדור טכנולוגיה ואינטרנט

נעמי גפן

עורכת:

הקדמה

תאונות דרכים הן אחת מסיבות המוות וההיפגעות השכיחות ביותר. תאונות הן הגורם העיקרי להיפגעות ולתמותה בקרב אנשים צעירים והן הגורם העיקרי לנכות ולהובדן חיים בקרב ילדים ובני נוער בני 1-17 שנים.

יש כמה אסטרטגיות להורדת שיעור התמותה וההיפגעות בתאונות דרכים.

אחת מן האסטרטגיות היא שיפור מוצרים ותשתיות - במסגרת זאת מצויים מוצרים רבים בשוק שנועדו להגן על הנוסעים ברכב. חגורות בטיחות, כריות אוויר מושבי בטיחות הם רק מקצת האביזרים הרבים האלה שנועדו לאפשר הגנה על הנוסעים בעת תאונת דרכים ברכב.

הספרות מורה על אנשים עם מוגבלות כקבוצת סיכון להיפגע כנוסעים ברכב. מאפיינים פיזיים וגופניים, היעדר ידע ומודעות של המסיעים לגבי הציוד הנדרש, ואי שימוש או שימוש שגוי בהתקני ריסון, תורמים לתופעה הזאת. ברוב המקרים אנשים עם צרכים מיוחדים יכולים להשתמש בהתקני ריסון רגילים. לעתים יש צורך להתאים להם התאמה מיוחדת של מושבי בטיחות ועגינה של כיסאות גלגלים. ב-2001, הייתה טובי קורן ז"ל עורכת אורחת של גיליון 10/3 שיוחד לנושא של נסיעה בטוחה לאנשים עם צרכים מיוחדים.

טובי הייתה חלוצה והביאה את הנושא לארץ. במאי 2010 הלכה טובי לעולמה. בית חולים אלי"ן, מקום עבודתה ב-20 השנים האחרונות, הקדיש את המרכז לנסיעה בטוחה על שמה.

כאות הוקרה לפועלה של טובי ז"ל וכעשור לעשייה מאז גיליון 10/3 מ-2001, יוחד מדור זה לנסיעה בטוחה לאנשים עם צרכים מיוחדים.

היסטוריה וחוקים

תחום נסיעה בטוחה של ילדים ברכב (Child Passenger Safety) התחיל להתפתח בארה"ב בשנות ה-60. אתר זה סוקר את ההתפתחות של החוקים בנושא במדינות השונות בארה"ב וגם את פיתוח המוצרים לאורך השנים (1965-2009).

http://www.saferidenews.com/SRNDNN/Portals/0/PDFs/AP/SRN_History_of_CPS-1965-2009.pdf

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2011, 20(1)

חשוב לציין שמדינת ישראל למדה מארה"ב ומאירופה את הנושא והחלה גם לעסוק בחקיקת חוקים ותקנות. החוק הראשון שעניינו הסעת ילדים נחקק ב-1961. (http://www.mgar.com/_Uploads/dbsAttachedFiles/takanot_tavora_1961.doc). בשנה זו לא היו אפילו מושבי בטיחות בארה"ב, לכן החוק לא התייחס כלל לנסיעה בטוחה של ילדים ברכב.

ב-2004 שונתה לשון התקנה והיא מעתה התקנה הקובעת: <http://www.rsa.gov.il/SeatBelt/Pages/Law.aspx>

לגבי הסעת תלמידים בהסעות מאורגנות, חוקק אצלנו: "חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים התשנ"ד 1994, תקנות הסעה בטיחותית לילדים נכים". בעקבות חקיקת החוק, הוציאו משרד התחבורה, אגף הרכב ושירותי תחזוקה, מפרט טכני לרכב המסיע ילדים. לשון החוק: <http://cms.education.gov.il/NR/ronlyres/72E2AA1F-6C52-41B2-A629-5C060C22831B/51168/leshonhahok.pdf>

על אף החקיקה המקיפה בנושא, ילדים רבים אינם מוסעים כדין, לא במסגרת המשפחתית ולא במסגרת החינוכית. ב-2009 ערכה הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים סקר תצפיות ארצי בעניין ריסון ילדים במושבי בטיחות. הסקר הראה שלראשונה מזה 7 שנים חלה ירידה בריסון הנכון של ילדים ברכב. בעזרת הקישורים שלפניכם אפשר להבין את החוק ולפנות לרשויות המסיעות ילדים ולדרוש הסעה בטיחותית על פי החוק.

ארגונים שונים בארץ ובעולם

ב-15 השנים האחרונות הצטרפו למאמץ הלאומי להפחתת מספר הנפגעים מתאונות דרכים, ארגונים שונים. הנה כמה מהם: ארגון "בטרם" <http://www.beterem.org/home>, "הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים" <http://www.rsa.gov.il/Pages/default.aspx>, "אור ירוק" <http://www.oryarok.org.il>, מרכז לנסיעה בטוחה לילדים עם צרכים מיוחדים <http://www.alyn.org.il>. לזכרה של טובי קורן, בבית חולים אלון

באתרים האלה אפשר למצוא מידע שימושי למניעת היפגעות בעת תאונה. משרד התחבורה של ארה"ב הוא הארגון המוביל בעולם בנושא של נסיעה בטוחה ומניעת היפגעות. <http://www.nhtsa.gov/Safety/CPS> NHTSA – National Highway Transportation Safety Administration של ארגון מוביל אחר בארה"ב הוא של ה- American Academy of Pediatrics (AAP). באתר של AAP יש קווים מנחים לגבי צורת הסעת ילדים ברכב, לפי משקל, גיל ומצבים רפואיים מיוחדים (פגים) <http://www.aap.org/healthtopics/carseatsafety.cfm>. מומחים בנושא של נסיעה בטוחה לילדים כותבים את הקווים המנחים.

ארגון Royal Society for the Prevention of Accidents – RoSPA האנגלי, מספק מידע להורים בנושא נסיעה בטוחה של ילדים ונותן מידע בנושא מן הזווית

מדורים

האירופית. כמו כן, אפשר למצוא באתר מידע על החוקים והתקנות במדינות שונות באשר לנסיעה בטוחה של ילדים (שימו לב כי לא תמיד המידע מעודכן, למשל המידע על ישראל אינו נכון) <http://www.childcarseats.org.uk>.
 ארגון SafeKids Worldwide – מסמיך יועצים להתקנת מושבי בטיחות בארה"ב ובעולם. באתר אפשר למצוא מידע עדכני המיועד להורים בנושא נסיעה בטוחה של ילדים. <http://www.safekids.org>

בחירת מושב בטיחות ושינויים בעשור האחרון

- בחירת מושב בטיחות מתאים למשקל ולגיל הילד היא משימה לא פשוטה. בשוק מצויים מוצרים רבים וחשוב לדעת שהם עומדים בתקן ומתאימים לילד. התקן הישראלי מאשר ייבוא של מושבי בטיחות העומדים בתקן האמריקאי F.M.V.S.S.213, או האירופי R44\04.
- אתרים רבים מציעים את עזרתם ומסכמים בעבור אנשי המקצוע וההורים את הקריטריונים לכל שלב:
- פגים – בנוגע לפגים שנולדו במשקל נמוך, יש המלצות כיצד להסיע תינוק במשקל נמוך. <http://aappolicy.aappublications.org/cgi/reprint/pediatrics;123/5/1424.pdf>
 בקרוב יופצו המלצות בעברית <http://www.alyn.org.il>.
 - תינוקות עד גיל שנה שמשקלם לפחות 9 ק"ג – המגמה בעשור האחרון היא להאריך ככל האפשר את הנסיעה נגד כיוון הנסיעה, מעבר לשנה. בשוודיה נוסעים נגד כיוון הנסיעה עד גיל 4. בארה"ב שוקלים לשנות את ההמלצה לנסיעה נגד כיוון הנסיעה עד גיל שנתיים.
 - פעוטות מגיל שנה שמשקלם 9 ק"ג עד 18 ק"ג – בעשור האחרון, בעקבות מגפה של השמנת יתר, פותחו מושבי בטיחות עם רצועות פנימיות שאפשר להשתמש בהם עד משקל גבוה יותר, כמו 30 ק"ג.
 - ילדים שמשקלם 18 ק"ג עד 36 ק"ג – לקבוצה זו של ילדים משתמשים בבוסטרים נמוכים או בעלי גב גבוה. כדי לנסות להגביר את השימוש פותחו בוסטרים נמוכים שהם פשוטים וזולים, ועם זאת בעלי גב גבוה שגדלים עם הילד ומאפשרים שימוש ממושך.
 - ילדים שמשקלם 36 ק"ג ויותר – קבוצה זו משתמשת כבר בחגורות הרכב. בעשור האחרון מנסים "למשוך" את זמן השימוש בבוסטר. יש ילדים שמבחינת משקל מגיעים ל-36 ק"ג (השמנת יתר), אך מבחינת מבנה או גיל קטנים מדי לעבור למושב הרכב. במקרים האלה רצוי להעדיף בוסטר שאפשר להשתמש בו עד משקל גבוה, עד כ-45 ק"ג.
 - ISOFIX ו-LATCH – עקב טעויות רבות של הורים בהתקנה נכונה של מושבי בטיחות ברכב והקושי בהתאמה בין מושב הבטיחות לרכב, פותחו אמצעים חדשים לעיגון מושבי הבטיחות היישר לרכב. ה-ISOFIX (המקובל באירופה) וה-LATCH (המקובל בארה"ב) הם מערכות עיגון לרכב של מושב הבטיחות

כתב נת ישראל לריפוי בעיסוק, פברואר 2011, 20(1)

שאינן מצריכות שימוש בחגורות הבטיחות של הרכב עצמו וכך נמנעות חלק מטעויות ההתקנה של מושבי הבטיחות.

- ילדים שנוסעים בתוך כיסא גלגלים או עגלה מיוחדת - בעשור האחרון, יותר כיסאות גלגלים ועגלות דחיפה עברו מבחני ריסוק ואפשר להסיע בהם ילדים או מבוגרים בעת נסיעה ברכב.

כדי לדעת כיצד לבחור מושב בטיחות, מומלץ להסתמך על אתרי אינטרנט

רשמיים של ארגונים העוסקים בנושא.

<http://www.beterem.org/template/default.aspx?maincat=1&catId=16&PageId=248>

<http://www.rsa.gov.il/TEACHINGCENTER/TIPS/Pages/LifeTipsSavingDistance.aspx>

אבל גם חיפוש במנועי חיפוש עם מילים כמו "מושב בטיחות", "סל קל", "כיסא בטיחות", "מושב מגביה", "בוסטר" יוליך אתכם לאתרים טובים בעברית בעלי שפע מידע.

סרטי הדרכה

כיום, בעידן של האינטרנט והמדיה דיגיטלית, אפשר להיעזר בסרטי הדרכה בנושאים מגוונים. התקנת מושבי בטיחות, על אף שיש עלוני הסבר, היא תחום שקשה להסבירו בכתב, ואנשי מקצוע והורים רבים הבינו את הצורך בסרטי הדרכה. שימוש לא נכון במושבי בטיחות הוא אחת הבעיות העיקריות, הוא יכול לגרום להיפגעות לא מכוונת ואף למוות של ילדים. באתר של YOU TUBE - תחת "car seats" או "car seat installation" אפשר למצוא סרטים המסבירים בדיוק היכן להעביר את חגורת הבטיחות, איך לוודא שההתקנה אכן נכונה והדוקה די הצורך. בעברית יש מעט סרטים בנושא. אפשר להגיע אליהם דרך "התקנת מושב בטיחות". <http://www.youtube.com>.

כמו כן, חברות רבות מפרסמות ברשת האינטרנט את הדרך הנכונה להתקנת מושבי בטיחות שהן מייצרות. יש לשים לב כי סרט ההדרכה שבו צופים הוא אכן סרט המתאים לסוג מושב הבטיחות שברשות ההורים. למושבי בטיחות שונים יש הוראות התקנה שונות.

הסעת אנשים עם צרכים מיוחדים ישובים בתוך כיסא גלגלים

אנשים הנוסעים ברכב בתוך כיסא גלגלים זקוקים ל-2 מערכות. מערכת אחת של 4 חגורות תקניות שמעגנות את הכיסא או את העגלה לרצפת הרכב ומערכת נוספת לעגינת הנוסע. אי אפשר להסתמך על חגורות פנימיות של כיסא הגלגלים בעת תאונה. כשאדם נוסע ברכב פרטי שרכש דרך הביטוח הלאומי, מסופקות לו החגורות הדרושות לנסיעה בטוחה. כשאדם נוסע בהסעה, חברת ההסעה אחראית על הספקת החגורות המתאימות. החוקים המוזכרים מעלה, מפרטים את מפרט הרכב, ואת האביזרים הדרושים לעגינת הכיסא והנוסע.

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2011, 20(1)

 מדורים

הנה אתרי אינטרנט של חברות לרצועות עגינה שבשימוש בישראל, בליווי הסברים וסרטי הדרכה:

<http://www.unwin-safety.com>

http://www.qstraint.com/en_as/products

מושבי בטיחות מיוחדים

יש מקרים שבהם שימוש במושב בטיחות רגיל אינו אפשרי. במקרה של גבס ספיקה, הפיסוק של הילד רחב יותר ואינו מאפשר ישיבה בתוך מושבים רגילים. במקרה כזה יש להשתמש במושב בטיחות בעל צדדים פתוחים או מושב בטיחות מסוג HIPPO או EZ ON Vest.

http://www.snugseat.com/Front_page-Snug-Seat.asp?contentsection=144&zcs=3

<http://www.ezonpro.com/products/medicalTransport/modifiedVest.shtml>

מקרה אחר יכול להיות של צורך בשכיבה מלאה בעת נסיעה של תינוקות קטנים מאוד.

אפשר לשאול חלק מן המושבים המיוחדים ממעיין - מרכז עזרים לילדים ונוער בבית חולים אליון.

לסיכום, נסיעה בטוחה הוא תחום דינמי ומתפתח. אנשי מקצוע רבים עוסקים במלאכה, ויש מאמץ לאומי להפחית את מספר ההרוגים והנפגעים בתאונות דרכים. תפקידנו כאנשי מקצוע להיות מעודכנים ולתת למשפחות את המידע הרלוונטי והנכון בשבילם.

בחודשים מאי-יוני 2011 יפתח ארגון "בטרם" קורס להכשרת יועצים להתקנת מושבי בטיחות ברכב. הקורס הוא בהיקף של 40 שעות ומקנה הסמכה מטעם ארגון safekids worldwide להיות child passenger safety technician.

** תודה מיוחדת למיכל קליין מארגון "בטרם" ולזהר פילבר מבית חולים אליון על העזרה באיסוף המידע.

נכתב ונערך על ידי נעמי גפן, MsOT, מנהלת קשרי חוץ וקידום פרויקטים, בית חולים אליון. naomi@alyn.org